

ORGANISASJONEN XU

Personlig bakgrunn. 9 april 1940 var jeg ansatt hos Joachim Grieg & Co. En dag på sommerferie samme år i Utvik, ble jeg oppringt av daværende kontorsjef Einar Thorsnes på Kulkompagniet af 1871 med anmodning om at jeg snarest kom til Bergen for å overta avdelingsjefstilling i K.71. Dette som følge av at firmaet var tatt "IN ANSPRUCH" av tyskerne og firmaet hadde ingen som godt nok behersket tysk. Jeg hadde 1935/36 vært ansatt i år i Norwegische Schiffahrts Agentur i Danzig. Mitt arbeid i K.71 kom bl.a. å omfatte all kontakt med tyske myndigheter, bl.a. hyppige møter i Gestapo-huset, Wirtschafts-Abteilung.

Efterretningstjeneste. Første kontakt fikk jeg like etter at Terboven hadde overtatt i 1941. Den og senere kontakter i 1941 og 1942 følte jeg var nokså deliktante og førte til lite.

XU. I 1942 eller 1943 ble Thorsvik (sønn av redaktøren i B.T.) ansatt som sekreter i Kullimporterernes Forening i Bergen. Noenlunde samtidig overtok Puschmann som sjef for Wirtschafts-Abteilung. Hans stilling før krigen var Generaldirektør Deutsche Staatsbahn i Berlin og var, fikk jeg erfare helt frem til mai dagene 1945, en helt gjennomskikkelig mann, men antagelig medlem av Naxi nazipartiet. Temmelig hurtig ba Thorsvik meg om etterretningstjenester. Og nu var det skikk på sakene, alt virket på meg velorganisert. Puschmann, Stender på Havenkontor vis-a-vis Nordengjeldske i Slottsgaten og Materialforvalteren N.S.B. Bergen, ble viktige kilder. Dertil personlige iakttagelser.

Da Thorsvik måtte reise til England, overtok Atle Bjerkum stillingen som sekreter Kullimporterernes Forening. Om han også tok over Thorsviks etterretningsevne, husker jeg ikke. Men det nå ha vært på noenlunde samme tid (1942/43?) min nærmeste medarbeider i det illegale Brann Truls Nordgreen kontaktet meg og lærte meg koding. Først en jeg mener å huske ble kaldt Dobbel Omkasting, senere den langt bedre og sikrere Rebecakoden. Første poststed var trikkekioksen i sentrum, senere en løs sten i hagemuren til Fritjof Andersens villa i Kalfarlien. Regelmessig mottok jeg meldinger om folk som var N.S. og navn på de man ikke kunne stole på.

Efter noen tid måtte Nordgreen reise til Sverige, men virksomheten fortsatte i samme spor inntil jeg en gang 1943 mistet kontakt. Etterpå fikk jeg vite at kontaktbrudd skyldtes at melding om at jeg måtte reise fordi min mottaker i Oslo var tatt. Imidlertid kom meldingen til den som i Bergen hadde overtatt Nordgreens plass som frem med et feilaktig "ikke". Straks Nordgreen primo 1945 kom tilbake til Bergen med kjelleren Fridalen Skole som oppholdssted, kontaktet han meg, en kontakt vi siden hele tiden holdt. Antagelig 5 mai kom han hjem til oss som da bodde på Seiersbjerget "fullastet" med våpen og ammunisjon.

Oktober 1944 ble jeg gift. Det voldt vansker med levering og avhenting post i Kalfarlien nattetid. Jeg listet meg ut da jeg trodde Ina sov. Men det gjorde hun nok ikke. Da jeg ble klar over dette, ble hun med meg til poststedet og holdt da vakt nordover mens jeg passet på i nedsatt retning.

Organisasjonen XU - 2

For min del medførte virksomheten liten dramatik. Det etterhvert slitensomt arbeid med koding og dekoding tok imidlertid på nervene. Utallige ganger måtte jeg vende tilbake for å kontrollere at alle papirer virkelig var blitt nedspylt på dø. Men det var alltid gjort.

En for meg nifs og uforglemmelig episode inntraff. Dengang satt jeg ved min pult på K.71 og kodet. Plutselig uten noen form for forhåndsvarsel sto plutselig en fra Gestapo over meg. Puschmann hadde pekt ham ut for meg på sitt kontor. Så gikk det lot seg gjøre dekket jeg de avslørende papirer. Det som antagelig reddet meg var at jeg over pulten hadde Europakart med nåler som markerte frontlinjene etter tyske opplysninger. Og det konsentrerte gestapisten seg helt om. Påpekte at frontene ikke var riktig avmerket og rettet de etter hans tyske opplysninger. Og det ble store endringer i alliert favor. Hva han egentlig ville denne gestapisten den dag har jeg ingen erindring om. Var nok for oppskaket til det. Senere i livet hadde jeg mang en natt drømmemærereit over akkurat den episoden.

Største delen av 1944 medgikk til dobbeltarbeid Mil.Org og etterretning, samt Brann og illegale idrett.

For mitt vedkommende endte selve okkupasjonstiden godt. Men allerede den andre natt på Katedralskolen meldte skadene seg. Jeg mistet søvnen. Takket være bekjentskap kom jeg fort til den beste lege vi dengang hadde i Bergen, en professor jeg har glemt navn på. Hans konklusjon var at jeg resten av livet ville være avhengig av sovemedisin. Men jeg måtte alltid huske å skifte regelmessig medisin slik at jeg ikke ble avhengig av en sort. Høsten 1945 kom min fetter til byen. Han var overlege og under krigen i England bl.a. tatt seg av flyvere som hadde fått søvnproublener. Hans diagnose var den samme, men hos ham fikk jeg tilleggemedisiner. Siden har jeg alltid nåttet bruke innsovningstabletter. Beklager bare idag at den beste av alle, Halcion, ikke lenger kan fåes.

Til slutt vil jeg bare gi aller største honor til alle de som sto i spissen for Mil.Org og XU for den efter min oppfatning 100% profesjonelle dyktighet den ble ledet på de siste 3 år av okkupasjonen.

Joachim Wiesner 30.5.95.